

ALBINA.

de două ori în septemana: Joi-a și
vineri-a; era când va pretinde im-
punită materialilor, va eși de trei sêu
de patru ori în septemana.

Titlu de prenumeratiune.

pentru Austria:
anul întregu 8 fl. v. a.
semestrul de anu 4 fl. v. a.
trimestrul 2 fl. v. a.
pentru Romania și străinătate:
anul întregu 12 fl. v. a.
semestrul de anu 6 fl. v. a.

Prenumeratiuni se facu la totii dd. cor-
espondenti ai nostri, și de a dreptulu la Re-
dactiune Stationsgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresă și corespondentiile, ce pri-
vescu Redactiunea, administratiunea sêu
speditur'a; câte vor fi sofrancate, nu se vor
primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru anunile și alte comunicatiuni de
interesu privatu — se raspunde câte 7 cr.
pe linia; repetitiile se facu cu pretu sca-
diutu. Pretiulu timbrului câte 80 cr. pen-
tru una data se antecipa.

Budapesta, in 7 martiu n.

Cris'a — stă balta. Tîer'a — se
duce numai de bunulu sentiu alu
poporului, respective de bunulu Dumne-
șu!

Partitele, in tendinț'a loru de a se
grupă ôresicum altfelu, mai potrivitu,
centru de a se formă într'o maiôri-
tate mai compacta, mai solida, mai se-
gara, mereu se sfarima, încātu „Ungr.
N." de ieri demanētia dejă scia de unu-
pre-diece nuanție etc. etc. cu diferite
copuri și diferite programe. Numai
despre elemintele din stang'a estrema
— asiă se suna, că au sê ésa din acēsta
crisa și frementare — mai apropiate,
definite și compacte — cea-ce multu
mai sê dica astadi, cându de siesse-
șapte ani consecintminte și drépt'a, și
stang'a și centrulu, cu tôte poterile loru
și isbitu — fora mila și crutiare in cei
despre stang'a estrema!

Asiă este, cându o partita, măcar
cātu de mica, are consciintia de cea-ce
tre, și lucra cu zelu și credinț'a la ajun-
gerea scopului seu.

Partit'a stangei estreme, pre tim-
pulu impacatiunii dualistice de la 1867
— abiă numeră bieti vr'o 15 membri,
pe cari resolutulu și dibaciulu Bôször-
ényi îi tienea la o lalta. La Diet'a aléssa
de la 1869, dejă acēsta partita a aparutu
în nru induoitu; ér acuma, de va succede
contopirea nuanțielor ei, ea are sê
ajunga a intruă pestē 50 de membri și
sê devina decidietoria între diferitele
partite sfasiate din drépt'a, centru și
stang'a lui Tisza.

Noi din parte-ni nu potemu, de-
cātu sê ne bucurămu de acēsta conste-
tatiune; căci — adevēru spunēdu,
numai inca la acēsta partita magiara a
remanu ceva tendinț'a adevēratu liberale,
adevēratu respectatôria de poporu și de
interesele sale, prin urmare cevasi mai
genuina patriotica.

Si la acestu locu, cu acēsta ocași-
une, noi de nou provocămu atentiunea
natiunei nôstre asupra partitei și luptei
nôstre nationale.

Sê bagămu bine sém'a, că partit'a
nationale-opositionale, parlamentaria, la
noi nici cându n'a mai existatu. Atare la
noi propriamente s'a formatu numai la
1867 dupa pactulu domnilor magiari
cu nemții de peste Laită, și — s'a for-
matu combatuta și impededata și calum-
niata cu tôte cele mai spurcate medilôce

— nu numai de tôte nuanțiile magiare
din tîera și din Dieta, ci chiar și din pro-
priulu nostru sinu!

Câte batjocuri, chiar infamie n'au
scornitu și respanditu despre acēsta par-
tita și despre barbatii ce din tôte pote-
rile, cu tôte sacrificiale, au lucratu la
sustienerea și organizarea ei, — cine nu
le cunôște! Si cu tôte și dupa tôte —
acēsta partita existe — nu numai, ci
— ea in poporu din dia in dia prinde
tôtu mai afunde radecine, in câtu in
tôte necasurile și calamitătile loru, dom-
nii stepanitori ai nostri — in câtu pen-
tru nationalitătē — numai inca de acē-
sta partita se temu și — numai pre ea
o considera! — Multu va se dica acē-
st'a, pentru cei-ce se pricepu la proce-
sele politice.

Despre Msa, respectivminte veni-
rea Msale la Buda pentru deslegarea
criselor, scirile de pana acuma s'au do-
veditu ne-esacte. Acum „P. Napló“ ni
spune, că sosirea aici are sê urme cu
trenulu de mane, domineca demanētia,
și apoi că — mane dupa médiadi dlu
Szlávy are sê depuna rogarea de demi-
siune a ministeriului in manele Stepanu-
lui!*)

Intr'aceea subcomisiunea de 9 a co-
misiunei de 21, pentru essaminarea si-
stemei și facerea de propuneri spre in-
dreptarea ei, inca nu si-a terminatu mi-
siunea. Abiă pre luni-a viitôria sê astépta
ultim'a ei siedintia, dupa care apoi pen-
tru stilisarea reportului ei se vor mai
recere inca vr'o 5-6 zile, va sê dica
intréga septemana ce urma.

Déca deci va fi, pre cum se disese,
că Msa sê nu se apuce de deslegarea in-
curcaturilor nôstre politice, pentru
incetarea anarchiei și crisei, pana ce nu
va avé nainte-si operatele comisiunei
amintite, apoi — asiă ni se impare, că
reulu mai are sê tiena multu! — căci
operatulu subcomisiunei de 9 numai asiă
pôte sê aiba o valôre ôresi-care, déca va
fi desbatutu și primitu și in comisiunea
de 21. —

*) La o interpelatiune din partea depu-
tatului Szederkényi, in siedintia de astadi a
Casei reprezentative, dlu Szlávy respunse re-
spicatu, că — intr'adeveru Msa mane sosese
aici și ministeriulu îndata i va presentă
suplic'a de demisiune. Asiă dara nu mai este
indoiēla, că cu diu'a de mane cris'a are sê de-
vina deschisa.

Lupt'a nôstra nationale —

de ce merge ea asiă de a nevoia,
și are resultatulu atātu de pucinu?

Acést'a este întrebarea, pre care si-o
pune fie-care barbatu romanu de anima,
cându vede — câtu de numerosi suntemu,
— ce pusetiuni etnografice și geo-
grafice — favorabili ocupămu in Austro-
Ungaria, — ce bine dotati suntemu de
la mam'a natura — corporalminte și
spiritualminte, — ce bunu și ascultatoriu
poporu avemu pretotideni, — și to-
tusi ce pucinu respectu scimu sê insuflămu
contrariilor nostri, pentru de a ni
recunôsce îndreptătirea pretensiuniloru
nôstre și de a ne consideră de frati egali
cu ei!

Noi — nici o data n'am vendutu
mătia in sacu; am spusu ocașionalminte
și nu vom incetă a spune și a aretă pu-
ruriă, că — caus'a este inteliginț'a, și a
nume acea parte a inteliginței ce se dice
superiôre, carea adeca cam trecuta prin
tôte scôlele, a invetiatu mai multu și ar
avé chiamare d'a merge nainte in lupta
și prin esemplulu seu a rapu — cum am
dice — cu forti'a pre inteliginț'a, pre
cârturarii din poporu, și astfelu a dá
directiune întregu poporului.

Acea inteligentia superiôre a nô-
stra — parte mare este vermenôsa. —
Adeca orbita de unu interesu particu-
laru și meschinu alu familiiloru și per-
sônoloru, și astfelu — ingagiata pre
facia ori in ascunsu — in castrele con-
trari.

Mintea omului, și anume a omului
invetiatu, este capace de multa rafinariă
sêu sîretia, și — ea scia sê afe argu-
minte plausibili, mai alesu facia de po-
porulu și cârturarii lui de rondu — atātu
de plausibili, in câtu momentanminte
amagesce, și amagindu sparge și slabese-
ce, in locu sê consolidēdie și intarēscă
lupt'a comuna, — mai vertosu cându acea
minte se radina și pre poterea fisica, sêu
a unui guvernulu actualu.

Astfelu lupt'a — nu pôte sê devi-
na compacta, uniforme, generale, eficace.
Astfelu este, de unii, cu unele mici parti a
natiunei — se lupta de môrte, pre cându
ceia-lalti cu celelalte parti — stau in
nemiscare, ér și mai altii — din taberele
straine, se lupta tocmai in contra!

Astfelu — și déca am fi nu trei, ci
treidzeci de milliône, n'am ajunge ne-
mic'a!

Si trebuie sê constatămu, și trebuie

sê ceremu a fi recunoscutu, că — déca și
pre câtu mai vorbesce astadi lumea de
noi și contrarii ne mai crēsta, apoi este
curatu numai pentru mîscarea și lupt'a
resoluta și uniforme a celoru pucini, și
— pentru că, ori câtu néga contrarii,
totu se observa, cumca multimea popo-
rului consente din anima cu acēsta mi-
scare și lupta.

Chiamarea cea mai sublimă a dia-
risticeii nationale este, a lumină poporulu
despre lipsele și defeptele ce-lu incun-
jura și-lu impedece in desvoltare, și a-lu
desteptă și ingagiă la lupta pentru inte-
resele sale de viētia, mai antaiu și mai
pre susu de tôte pentru paralisarea ace-
loru lipse și defepte, ce-i impedece mi-
scarea și activitatea si-lu amagescu pre
câi retacite, abatendu-lu de la scopu, in
locu ca sê-lu înainte spre scopu.

Din acestu punctu de vedere — noi,
nu o data ni-am redicatu vócea, spu-
nēdu și lamurindu publiculu nostru
postulatele fundamentali, postulatele ab-
solutminte necesari, in tôte mîscările și
luptele comune seriôse, déca este ca ace-
stea sê aiba succesu, sê ajunga resulta-
tulu doritu.

Incidentalminte in numerulu I. de
acestu anu, am precisatu in câteva pu-
cine pasagia acele postulate, și totu de o
data am promis, că ne'ncetatu, la fie-
care buna ocașiune, le vom repeti; căci
am dori, ca totu romanulu de anima sê
le scia ca „Tatalu nostru.“

Si — de aceea, astadi, cându o fre-
mentare generale a cuprinsa spirite
la noi și la contrarii nostri, cându d'alta
parte — de pretotideni ni se facu de-
scoperiri, a nume chiar astadi cea mai
imbucuratôria din Brasiovu, despre pro-
gresele ce a inceputu a face — reco-
noscinti'a adevērului și necesitatii ab-
solute la noi, — éta ne grabimu a le
reproducece acele lamuriri și postulate —
cu câte-va pucine întregiri.

Supremulu principu in tôte luptele
seriôse ale popôralorulu și partitelorulu —
este solidaritatea; adeca: atientirea
tuturorulu la unu scopu comunu, și
tîenerea cu trupulu și sufletulu la o lalta, in
lupta, standu — cum se dice: „Unulu
pentru toti și toti pentru unulu.“

Fora de stricta observare a acestei
regule, ori ce lupta — este aprôpe in
desiertu și numai spre stricare și rusine;
pentru că, din capulu locului, prin

FOISIÓRA.

„Romanii,“

„Originea, limb'a și repartitiunea
loru etnografica.“

Sub acestu titlu a aparutu in numerulu
692 alu marelui diariu francesu din Paris,
„La Republique Française,“ unu tractatu lungu
și instructivu despre noi Romanii. Autorulu
nu si-a subscrisu numele, dar — precum sun-
temu informati pe cale privata, elu este totu
cunoscutulu amicu alu Romaniloru, Dlu E.
Picot, unu barbatu in adevēru petrinsu de
ici'a și caus'a latinismului, care ne'ncetatu
dă dovedi despre simpatia deale facia de noi.
Acestu onorabilu d. precum scimu din o epis-
tola adresata societătii „Petru-Maiorulu“ aduna
cu sirguintia date pentru Istori'a Romaniloru
din Ungaria și Transilvania. In urm'a multor
loru neadeveruri, respandite de scriitorii
straini despre noi, parte cu intentiune, parte
din necunôscerea adevērului, trebuie sê ne
magulimu și sê salutămu din anima între-
prinderea salutaria a dlui Picot, ca a unuia,
care ne cunôște, care la tóta ocașiunea a fa-

cutu pentru noi „urările cele mai sincere,“
și despre care suntemu convinsi, că nu are
interesu de a mistifică adevēru.

Tractatulu deale despre originea, limb'a
și impartirea etnografica a romaniloru, este
cu multu mai interesante, de câtu ca sê-lu
potemu trece cu vederea, fora a gresi; pen-
tru aceea amu crediutu de necesariu alu tra-
duce si a-lu publică in colônele respanditei
Albine.

Ni permitemu a atrage atentiunea ce-
loru competinti asupra pareriloru dlui au-
toru in privinț'a obiectului din cestiune.

Tractatulu este urmatoriuulu:

Cându e vorb'a de popôrale latine ale
Europei, adeseori se întielegu numai Fran-
cesii, Italianii, Spaniolii și Portugali; se mai
face amentire particulara despre Wallonii
din Belgia, despre Rheto-Romanii și Ladinii
din Elvetia. Noi voimu a ne ocupă adi de unu
membru mai indepartatu, dar nu mai pucinu
interesante a familiei latine, voimu sê vor-
bimu de Romani. In butulu distantiei ce ne
desparte pre unii și altii, ba dóra chiar din
caus'a acestei indepartări, Romanii merita

tóta atentiunea nôstra. Va fi de interesu pen-
tru noi a avé cunoscintie esacte despre ori-
ginea, limb'a și impartirea loru etnografica
actuala. Despre acést'a tema ni-am propusu a
vorbi astadi.

I.

S'a scrisu și publicatu multe despre
originea Romaniloru. E destulu a amentire
pre Engel, Sulzer, Petru Maiorulu, Sincaiu,
Kopitar, Schuller, Miklosich, Laurianu, Roes-
ler, pentru a avé ideia despre câte s'au scrisu
in asta privinț'a, — tôte cu tendinț'e pré
diverse. Unu punctu este adi dejă mai pre
susu de tóta dubietatea, acel'a că Romanii
sunt descendintii vechiei populatiuni dace,
caror'a Romanii au reusitu a-li impune limb'a
și civilisatiunea loru. Dicemu in adinsu des-
cendintii vechiei populatiuni dace, și nu a
coloniloru; nu pentru că dóra coloniile n'ar
avea parte in formatiunea poporului romanu
de adi, ci pentru că acēsta parte de buna
sém'a e multu mai inferiôra, decâtu cea
prima. Noi scimu positivminte cum proce-

deau Romanii de comunu cu provinciile cucer-
rite; ei asiediau in acelea colonie militare.
Astfelu au facutu și cu Dacia, și precum ne
spune Eutropiu, aceste colonie au fost com-
puse din soldatii adusi din tôte partile impe-
riului romanu. („Copias in toto orbe col-
lectas.“) —

Ori câtu de numeroșe sê fia fost aceste
colonie și statii militare, ele totusi n'au po-
tutu formă, decâtu o mica minoritate facia
cu locuitorii primitivi. Precum in Gallia,
asiă și in Dacia, singure aceste colonie, cari
nici nu erau italiene, (pentru că italianii nu
poteau intră in legiuni, decâtu in calitatea de
voluntari,) formau unu centru destulu de solidu
pentru a esoperă in seurtu timpu romanisa-
rea completa a provinciei cucerite de Tra-
ianu. Astfelu eră poterea institutiunei ro-
mane, astfelu eră influinț'a exerciata de
legionarii asupra barbariloru, pre cari îi in-
vingeau. Dreptulu de conubiū și de comerciū
acordatu coloniloru, introducerea sistemei
de municipalitate, binefacerea unei admini-
stratiuni regulate, aceste au facutu pre

insisi membrii sei — e compromisa si periclitata.

Legea fundamentale si totu o data criteriulu solidarității e: *supunerea părții mai mici la cea mai mare*; séu dupa — expresiunea tehnica — a **minorității la majoritate** — in tôte ca-surilo, unde se nascu diferentie de păreri.

Acî se cuprinde, séu adeca de aci se nasce „disciplin’a,” care va sé dica: *ascultarea cu credința si devotamentu de dispusetiunile luate dupa parerea celor mai multi — dintre acei-a, cu cari ne-am intrunitu spre a lupta pentru scopuri comune — in solidaritate.*

Pana si „dictatur’a,” adeca comand’a unui-a séu a *cătoru-va pucini,* — in ori ce cauza séu lupta *nobile,* — este indroptatita, déca ea, in extreme casuri de necesitate logica si morala, s’a votatu prin majoritatea celoru indreptatiti; si *disciplin’a* aci se basédia totu pre *solidaritate,* pre solidaritatea cu carea s’a votatu dictatur’a.

A vorbi de *lupta* — pentru veri-ce scopu omenescu sublimu, fie acelu scopu — *aperarea patriei, a tronului, a legiloru;* fie *stârnuirea pentru cultura si emancipare nationale, fia pentru usurarea sarciniloru poporului si scaparea acestuia din ghiarele tiraniloru sei;* fie pentru religiuinea sa, Ddieulu seu, *essistentia sa, — a vorbi de lupta in comunu, cu totii, ér d’alta parte a nu intrá in solidaritate cu toti luptatorii, si a nu se supune la disciplina,* adeca la *conclusele maiorității,* — este a vorbi „*trénc’a-flénc’a,*” este a *minti si insielá si tradá pre consocii sei, respective pre poporu;* — este a *merita despretiulu si urgia tuturoru membriloru unei natiuni.* —

Sé bagámu bine sém’a la acestea; ele sunt adevaturi — asiá dicendu *matematica,* adeca *nenegabili,* pentru toti cei-ce au o minte sanetósá si au invetiatu a *cugetá* dupa legile eterne ale ei.

Noi aceste *principia* si resp. *regule fundamentali,* fiindu cá — precum *dejá tóta lumea scia — intr’adeveru ne aflámu in lupta politica-natiunale scribsa,* — pentru unu scopu morale comunu si sublimu, *pentru cásigarea conditiuniloru si garantíelor de essistentia, cultura si desvoltare nationale — ca natiune romana,* cum ne-a facutu Ddieu si ne-a conservatu istoria de 1700 si cáti-va ani, — noi — ne ’ncetatu le vom predicá *stimatului Publicu alu nostru,* dorindu ca ele de toti sé fie conosciute, invetiate chiar de rostu, sciindu noi bine, cá — cu cátu ele mai aduncu se vor inradeciná in animele cárturariloru poporului nostru, cu atát’a ele vor fi mai multi si credintiosu urmate, prin ce lupt’a nótra va fi mai generale si mai eficace, rezultatulu ei, adeca *triumfulu sacrei cause a nóstre — mai securu.* Astfelu este convictiunea nóstra. —

Miseria finantiale totu cresce!

Budapesta, in 7 martiu 1874.

Amintiramu in nrulu precedentu dupa „*Reform*” cea magiara, despre descoperirea de nóue deficite in bugetulu de estu timpu, si asiá-dara despre necesitatea de nóue imprumuturi pentru acoperirea acoloru deficite.

Istori’a nu este fabula, ci — realitate amara. N’o néga nimenea, ci — chiar organele celoru de la potere se grabescu a o constata si esplicá.

Sé luámu deci si noi a minte, pentru ca sé ne convingemu inca o data: cátu de miserabile este starea in carea ne aflámu, la care ne-a adusu omenia si dibac’a domniloru magiari, cu constitutiunea si libertatea lor, vai de ea!

Imprumutulu din urma de 76½ milli-óne nominalu, séu 65 millióne realu, a fost destinat, ca impreuna cu resturile din imprumuturile de 30 si de 54 millióne de anu si anu-tiertu, sé acopera deficitele bugetului de anu si de estu timpu.

Aceste deficite au fost calculate impreuna cu 72 millióne si 3/10; adeca celu de anu cu 30.709.000, ér celu de pre anulu curinte cu 41.500.000 fl. Insa la rovisiunea socotelor de pe 1873, deficitulu s’a aretatu multu mai mare, adeca aprópe de 62 millióne, care deci a trebuitu acoperitu, prin folosirea de sume de prin cátu tóte alte locuri, cari astadi au a fi recompensate, urcandu-se, sum’a de recompensa peste 31 de millióne!

Dar si trebuintele pe anulu curinte se urca multu mai susu, decátu ce au fost prelimnate, si adeca prin aceea cá, din venitele prelimnate — multe, a nune din dările directe — incurgu in sume multu mai mice de cátu se prolimnaze, astfoliu in cátu — buna óra in lunelu ianuaru si februaru cu 2½ mil. contributiunile intrate facu mai pucinu de cátu ce se pusesse in prevedere. Dupa acésta proportiune pona in luna lui iuliu, adeca pana dupa recolta nóua, lips’a peste calculu sepóte pune la 10—12 millióne.

Prin aceste si inca unele altele lipse neprevedinto, pré usioru se póte pune deficitulu intregu de pe acestu anu — inca cu 20 de millióne mai mare; de unde finantarii nostri pretindu cá *dejá* pré luna lui iuliu, dar celu multu pona la inchoierea anului va fi ne-aperatu de lipsa a se ingrigi de unu nou imprumutu, séu mácar de realizarea diumetátii celeialte de 76½ millióne din imprumutulu anu votatu cu 153 millióne.

Ei bine; insa acestu imprumutu a avutu mentiunea d’a acoperi deficitele nóstre pre 4—5 ani, precandu dupa aretările de mai susu, elu intregu are se fie absorbitu de nevoile nóstre — o parte din anulu trecut, cea mai mare parte din anulu curinte!

Apoi — unde o sé reosim, pentru numele lui Ddieu, cu acésta politica si economia domnescá magiara???

Miseria si calamitate ca acésta nu mai este in lume, — si totusi nici o radia de speranta nu ni lusesce de nicairi, cá dóra ni s’ar apropiá mantuirea! —

Budapesta, in 7 martiu n. 1874.

Din colo-pestu Laita, in Senatulu imperiale, Cas’a deputatiloru, de joi s’a inceputu

desbaterea asupra legiloru confesionali si ea decurge cu o vivacitate, cum nu s’a mai pomenitu in acelu corpu legiutoriu. Numerulu celoru inscrii la cuventu *dejá* ieri ajunsesse la — 62! Dar insa de securu nu se vor ascultá toti, cáci acolo este normata clotur’a, si telegrafulu *dejá* ni anuncia, cá astadi are sé se votodie inchoierea discusiunei generale.

Se dá cu socotéla, cá aceste proiecte de legi cu greu vor intruni maioritatea absoluta — pona la cele din urma, adeca pon’ la a trei-a cetire, fiindu cá pré din multe párti, mácar cá din diferite puncturi de manecare — so combatu. Dar chiar déca ele ar isbuti a trece prin Cas’a reprezentatiloru, asiá se tiene, cá — in *Cas’a domniloru* li se va pune pedeca.

Va fi o dovéda nóua, cá la noi in Austro-Ungaria mai de feliu nu esiste si nu se recunósce identitate, ma nici apropiare de interese intre diferitele clase ale poporatiuniloru! Si acésta aparitiune e, care amenintia atátu de multu posibilitatea de desvoltare si de intarire a monarchiei nóstre. Asiá so vede cá — clasele si popórale au ajunsu de — nu mai *incapu intr’una si langa* olalta! —

Budapesta, in 6 martiu n. 1874.

De o data s’a aprinsu unu picutiu, séu mai dreptu dicendu — unu mucutiu de lumina in capulu dlui *Csernatony* dela „*Ellenbr*”. De o data elu incepe a vedé si recunósce, cá — propriamente relele cele mari in tíera provinu de la *straini,* de la vagabundii, venitii aici la noi, fora vertuti si patriotismu — in er’a libertatei, mai dreptu — a confusiunei pentru d’a speculá, profitandu de credulitatea, simplitatea si calamitatea nóstra!

Si — nu mai scim, a cátea óra, „*Ellenbr*” ni vorbesce despre „*ordinea asiatica*” ce domnesce la noi, si — care ni amenintia cu perire!

Dieu asiá. Numai inca portarea *barbara* a domniloru magiari facia de *nacionalitátile* patriei, si a nune a dsale facia de noi, nu vré s’o recunósca dlui *Csernatony* de asiatica! — Noi de multu am observatu si constatatu, cá — domni magiari, prin orb’a loru trufia, ne-au transpucu in *Asia;* de multu ne-am plansu, cá domni magiari, nebuni de egoisti ce sunt, si pe Satan’a din iadu lu-primescu si imbraciisédia, numai déca se apropia de ei cu multe complimente si li redica pon’ la ceriu slabitiunile ca totu atátea vertuti; de multu noi am strigatu domniloru de la potere: mei ómeni buni, nu vedeti cá speculantii de nemti si de ovrei, cu caciulirile lor vor sé ajunga sé vi mance capulu!

Cine — dintre cetitorii nostri nu-si va aduce a minte, cum noi, candu vediramu pre domni stepanitori, cu calcarea legii si vatemarea de mórte a patriotismului, in unele cercuri *romane,* — dandu lucratoriloru proletari, venitii — Ddieu scia de unde din strainatate, dandu-li cu gramad’a *dreptu de alegere* fora nici o calificatiune, numai ca prin aceea sé paralisédia, sé hotiésca pre *romani,* pre acesti mosineni; pre acesti genuini patrioti! — cum atunci vaierandu-ne am disu domniloru: „*Vai de voi, mojciloru, orbiloru, cum astadi prin acesti straini isbiti in noi, pentru*

ca mane — loviturele loru sé se descarca in capulu vostru.

Acum — domni *dejá* incepu a scuti loviturele; dar — dorere, suntemu numai la inceputu; din dia in dia au sé le senta totu mai multu, si — au sé-si aduca a minte de admonitiunile nóstre cá:

Nu e intriga si reutate, nu e atacu si ne-dreptatire, din tóte cáte de siepte ani domni magiari au indreptatu, pre facia ei pe asomni — in contra nóstra, cari — un’a cáte un’a nu se descarge in capulu loru!

Un’a este interesulu bine priceputu de *nacionalitátiloru* in patria, si cine iubesc de mórte in romani, lovesce intocma de aspru pre magiari; si — dlui *Cernatony* ori de cáte ori turba asupra nóstra, indirectminte mucu pre magiarii sei!

Suntemu numai la inceputu, si — *dejá* pre dd. incepe a-ii prinde gróza.

Nu ne bucurámu; din contra plangemu si ii deplangemu, dar — pre cum ei, *deci* erau ómeni de omenia si patrioti adevérati, multu poteau sé ni ajute, asiá noi, tocmai pentru cá ei ne-au despoiatu de tóte, nu suntemu in stare de a li ajutá! —

Diet’a Ungariei.

Siedint’a Casei representative de joi in 6 martiu n. avendu incidinte de cevási mai mare interesu publicu, venim a o descrie mai cu de a menuntulu.

S’a deschisu la 10 óre prin presiedintele *Bitó,* fiindu de facia dintre ministri — afara de celu croatu si celu de langa person’ MSale, ceialti toti.

Dupa verificarea protocolului *siedintei* precedenti, presiedintele insinua *petitiunile* intrate, cari tóte se trecu la comisiunile *cerninti.*

(NB! Intre hártiele prezentate de presiedinte, este un’a a tribunalului criminalu din Pesta, prin care cere invoirea Casei pentru d’a trage in cercetare criminala pre deputatulu *E. M. Stanescu.*

Caus’a este o — *ne’ntielegere,* referitóra la procesulu criminalu in contra lui *Dobos* si *Vancu,* cunoscuti’ aventurari din comit’ Aradului, pentru crim’a de falsificare de documente si insielatiune, in care procesu dlui *Stanescu* figurédia ca *operatoriu.* Dicem cá este o *ne’ntielegere,* cari lamurindu-se, deputatulu *Stanescu* va remané ne-sacabilu. —

Atingemu acésta noi, fiindu cá *folle* straine publica cererea tribunalului, dar — retacu caus’a, prin ce desteptara prototindenea temeri si credintie ne’ntomeiate.)

Deputatulu sasu *Gull,* propune unu proiectu de *resolutiune,* fórté pre lungu motivatu, in caus’a cunoscutului conflictu alu Universitátii sassesci cu ministrulu de interne. In acestu proiectu se cere:

1. Ca *Cass’a* sé enuncia, cumca *rescriptulu* ministerialu din 27 ian. a. e. prin carele Universitátei s’a interdisu *deliberarea* in case publice-politice si *subternerea* de reprezentatiuni si *petitiuni* in astfelu de cause, — este in directu contrastu cu legile *custatória.*

2. Cumca prin acelu *rescriptu* dreptulu Universitátei nu s’a alteratu, ci cá *Universi-*

Daci a acceptá domnirea romana, a-si uitá limb’a si a invetiá pre a *invingetoriloru,* chiar precum au facutu *Gali.* La unii ca si la altii *abiá* se mai potu aflá in limba, ca *midilocitória* a fusiunei, urme din *idiomele* vechiloru locuitori.

Documentele despre *Dacia* sunt rare, inse déca vom judecá cele petrecute acolo din cele *intemplete* in *Gallia,* potemu admite, cá la un’a suta de ani dupa mórtea lui *Traianu,* *Dacia* au fost pana la celu din urma transformati in *Romani.* Barbarii, cari n’au nici o istoria, nici o traditiune, se potu in scurtu timpu absórbe prin o *civilisatiune* superiora! Va sé dica *incingendu-se* o lupta de desvoltare de ambe pártile, *civilisatiunea* invinge. E de credintu, cá — precandu *Aurelianu* a trebuitu sé se retraga din *Dacia* si sé-si restringa la *Dunare* marginile imperiului, *Dacia* nu avea decátu unu singuru poporu, si cá mai multu nu se aflá diferentia intre *cuceritori* si *cuceriti.* Unii autori *romani* comitu nedreptate, candu atribue de *pecatu* — acoloru *compatrioti* ai lor, cari nu considera de stra-

buni, de cátu numai pre *soldatii* si *coloniile* lui *Traianu.*

Ei nu potu schimbá istoria, si déca *Romanii* au sange *dacicu* in vene, nu urméza cá ei sé fia mai pucinu considerati de *Latini.* Au nu s’a *intemplatu* chiar asiá cu *Francesii,* cu *Italianii* si cu *Spaniolii?* Cine Póte spune, din ce amestecare de *popóra* diverse au esitu aceste *popóra?* Si pentru aceea ei totui sunt *Latini,* pentru cá *Roma* a fost *institutricea* lor, si pentru cá ei si-au pusu in doctrina aceleia ideile, cari li-au cástigatu *influintia* in lume. —

II.

In afirmările nóstre, cum cá *Romanii* sunt mai multu *descendintii* *Daciloru,* decátu ai *Romaniloru,* n’am cercetat, cá — cine au fostu *Dacii?* Acésta in adeveru, e o *cestiune* grea, la care nu s’a respunsu inca. Numai limb’a ni-ar poté dá *desluceire* in asta *privintia,* inse documentele *limbistice,* pre cari le posedemu despre *Daci,* sunt atátu de *pucine* si *speciali,* incátu din acele nu se potu

face *conclusiuni* secure. Astfelu sunt *numirile* geografice, citate de *Ptolomeu, Strabone,* si in *Tabl’a* lui *Peutinger;* apoi numele de *plante,* reportate de *Apuliu* si de unu *vechiu* *interpelatoriu* de medicina greca, *Dioscoride.* — Noi nu cunóschemu cu *certitudine* decátu *intiesulu* unuia din aceste *cuvinte: propedula,* (probabilmente *pnopobula,*) *cincifoliu.* Se pare intre altele, cá s’a aflatu in limb’a *dacica* *schimbarea* lui *b* organicu, in *d,* (care corespondu la *φ* grecescu, la *f* latinu si la *b* slavu.) Astfelu e „*dula*” (lat. *folium,* care coresponde la unu *cuventu* slavu *neusitatu, bula;*) mai dreptare *dava = bava* (sl. *baviti se,* a *resiedé,*) *dava = bara,* (sl. *bara,* lacu, livada,) etc. Astfelu se *esplicá* *terminatiunile* dese a *numiriloru* geografice, inse acele nu sunt de *ajunsu* pentru a decide, la care *grupa* de *limbe* apartiene *limb’a* *dacica.* —

III.

Dintre tóte *cestiunile* relative la *originea* *Romaniloru,* *disput’a* *principala* s’a *invertitu* pre langa *intrebarea* — cá ce s’a

facutu *popolatiunea* *dacoromana,* *dupa* ce *Aurelianu* a *evacuatu* *Dacia* in 270 d. Cr? Unii *astori* sustien, cumca acestu *poporu* a *trecutu* *Dunarea* cu *trupele* *imperiali,* s’a *asiediatu* in *Balcanu,* si numai in seclulu alu *treispredecelea* a *re’ntorsu* in *provinciile,* in care lu-aflámu *astadi.* Dupa acestia, *Romanii* din *Pindu* si *Hemu,* ar fi unu *restu* alu acoloru *emigranti* *vechi,* cari n’au *voitu* a *re’ntóra* in *Dacia* *traiana.*

Acésta *parere* a fost *spriginita,* pre langa mai multi alti *scriitori,* de *Dlu* *Roesler* „*Románische Studien,*” (Leipzig 1871 in-8o.) *Argumentele* dlui *profesoru* *germanu* nu ni se *imparu* *destulu* de *convingátorie* a *succese.* —

Vopiscus dice cá *Aurelianu* a *parásitu* *Dacia,* „*sublata* *exercitu* *et* *provincialibus;* *asemenea* *afirma* si *Eutropiu;* cu tóte acestea e greu a *admite,* cá *intréga* *masa* *poporului* ar fi *trecutu* *Dunarea.* In atare *cazu* *emigrara* *cei* de *conditiune* *mai* *buna,* *clasa* *avutiloru;* *multimea* *celoru* *ce* *n’au* *de* *a* *perde* *ni-* *mica,* *securu* a *remasu* in *provincia,* si *acésta*

remane in usu nerestringibile alu acceptu alu seu.

Se va tipari, impartii si pune la ordineu

Simonyi E. indrepta catra min. de langa interpelatiunea, pentru decorarea unui *Freistadler Antal* cu cavaleria cote de feru, pre candu totu acelu domou ploni mai nainte, de tribunalulu crimi-din Pesta a fost judecatu vinovata pen-uramentu falsu ?!

(Acosta interpelatiune, motivatu ageru amintirea abuzurilor ce se facu de gu- la atari distinctiuni, a produsu adunca tiune in Casa, intielegendu de aci lu- ca — la noi nu se alegu de feliu omunii recomanda MSale pentru decoratiuni si iunctiuni !)

Lázár Adamu interpeladia pre min. alu si instructiune publica, in privintia ganisarii si punerei sub conducere laica anotrofiului *Terestianu* din Sibiu.

Matólay, Smausz, Szögyényi si *Szende* propunu reporturi si resp. proiecte de

Nunciulu Casei magnatiloru se primes- aducandu mai multe proiecte de legi vo- acolo.

Se cetescu si se vor substerne MSale tru sanotianare. —

Se propune si primesce proiectulu de cevasi modificatu de Cas'a de susu, tru regularea apeloru interne.

Acum vine la rondu proiectulu de lege, tru intrudecerea sistemii metriche in pon- si si mesure.

Danielu Ernő, reportoriulu comisiunei trale, cu bucuria saluta acestu proiectu, ale are se inlesnesca comerciulu cu tierere line; elu motivedia pentru ce, de comunu pastratu terminologia adoptata in Fran- si de alte popona.

(Aci avem a insemoa, ca la acesta lege primulu casu — dora de 50 de ani, unde unii magiari in majoritate recunoscura si invoir a primii terminologia tehnica a ropei, in butulu essaltatulu loru principu magirisá tote si astfelu de a se isola in- tote decatra cealalta lume. Astfelu pro- alu de lege veni pe mes'a Casei cu termi- g'f'a adoptata de revolutiunea francesca, cu „meter“, „liter“, „gram“, „decameter“, „kiloliter“, „kilogram“ etc. etc.)

Szathmáry K. propune magiarisarea ar a terminiloru fundamentali, seu macar amai a terminiloru completatori la deri- iuni; dia caus'a ca poporulu mai usioru invetie si se pricepa.

Min. c. *Zichy*: Aduc ca — tier'a este iglota, locuita de mai multe nationalitati, apra caror'a trebuie se avemu privintia, si deca vom primi a *magiarisá*, adeca a for- pentru poporulu magiaru o terminologia opria, va trebui se formamu asemanea si aru celelalte nationalitati; dar acest'a ar unu lucru forte greu. D'alta parte este de upusu folosu, deca de la o margine a tierii la cealalta tote poporale vor folosi ace- , tuturoru pricepute numiri de mesure si iati. Deci este pentru sustinerea testu- legii.

Csiki S. Nu primesce legea de feliu, caci ea este nepracticabile la noi si pana se se intruduca ar costá milliõne, fiindu ca deja avemu mesure si cantare, cari tote va trebui se le inschimbamu cu altele — straine !

Simonyi Ernő: aretandu marile greu- tati, cu cari este inpreunata introducerea si- stemii diecimali — mai vertosu la noi, — aretandu unele scaderi seu defepte si neesac- titati in proiectu, si poftindu si elu ca si *Szathmáry*, ca macar adausurile la terminii fundamentali se se statorésca in limb'a ma- giara: propune retransmiterea proiectulu la comisiune pentru conformarea lui cu cele atinse.

Punendu-se la votu propunerile, se pri- mesce cu o ne'nsemnata majoritate proiectulu comisiunei in generalitate si incatu pentru terminologia.

(Aci deputatii romani din stang'a toti votara cu drept'a si cu centrulu, — cum dise *Babesiu* magiariloru din stang'a estrema, — „pentru d'a europeisá macar intru catu-va pe asiaticii magiari!“)

Intrandu apoi Cas'a in desbaterea spe- ciale, cu pucine modificatiuni neesentiali, pri- mi proiectulu de lege intregu si dupa para- grafi.

Dupa acest'a se mai deslegara unele pro- puneri venite de la cas'a de susu, si cu atát'a siedint'a se incheia, defigendu-se cea mai de de aprõpe pe sambata. —

Banc'a nationala romana.

De curenda Ministeriulu Romaniei sub- sternu Camerei unu **proiectu de lege**, pentru instituirea unei *banc'e national'e de escont'e si de circulatiune*.

Astfelu de institutu este o necesitate din cele mai mari si mai urgenti in tierra, si noi multu ne miramu, cum de atare proiectu de lege a potutu se fie intardiatu atát'a timpu.

Noi chiar — inca la 1868 ni-am datu multa truda, a indemná pre ministrii atunci la putere, ca se grabésca cu infintierea unei astfelu de banc'e, pentru d'a emancipá piati'a romana de banc'ele straine, dar atunci ni se dicea, ca ai nostri boieri si comercianti nu vor nici se auda de — *banc'a-note*, seu *bilete de banca*, macar cu cáta garantia s'ar emi- te ele.

Astadi — ce vedemu! Vedemu ca unu guvern — forte pocitu, are curagiulu, d'a propune camerei atare proietu. Si noi cre- demu ca — bine a facutu. —

Liniamentele principali a proiectulu sunt urmatõriale :

Banc'a are a se formá de o societate cu 40,000 de actiuni, á 500 franci; — 20,000 de actiuni, cu 10,000.000 de franci in auru seu argintu, va trebui se fie deplinu solvite, pentru ca se se póta constitui societatea si in- cepe activitatea.

Operatiunile banc'ei vor fi :

A scontá seu cumperá politic si anu- mite efepte de valõre reale; — a face com- merciulu cu auru seu argintu; — a dá avansuri pe auru si argintu; — a se insarciná cu in- cassarea de valori dupa efepte; — a primi in contu-curinte si in depositu same de auru

si argintu; — in fine a dá imprumuturi eu terminu scurtu pe anumite deposite in chàrtie de statu seu garantate de statu.

Banc'a va face si serviciu de cassariu a statulu; dar privilegiulu ei principale e : a emite *bilete de banca* la portatori, adeca „banc'a-note“; dar valõrea acestor'a nici candu, sub nici unu motivu, nu póte fi mai mare de cátu de trei ori valõrea numerariulu meta- licu, ce se va affá in cassele banc'ei, si — bi- letele banc'ei nu potu fi mai micé de cátu 50 de lei noii.

Bil'etele vor fi platite la presentare in auru seu argintu, si guvernulu este autori- satsu a le primi la tote cassele statulu.

Administratiunea banc'ei se va face printr'unu consiliu administrativu, constata- toriu dintr'unu guvernore si patru directori. —

Precum deja aceste pucine trasure prin- cipali aréta, proiectulu este se fie indiestratu cu tote avantagiele, ce s'au affatu probate deja la alte asemeni institute in strainetate si noi nu potemu se oftamu, decátu pentru unu succesu fericitu. —

L. Lugosiu, in fauru 1874.

(S.) Cu permisiunea Dvõstre, Onora- bila Redactiune de la „*Albina*“, am fost in- ceputu in nrulu 2, din a. c. a dá espresiune uniu siru de plansori si acusári in contra conducetõriloru centrali ai diecesei de Caran- sebesiu, pentru unele, ma cátu de multe acte, ce — si mie dar si altora, cari cunoscu lucr- rile si legile, impareau abuzuri aprige.

Asi avé voia d'a continuá acelu siru in- ceputu; dar intr'aceea la cele scrise de mine in nrulu 2, s'au facutu din dóue cunoscute párti reflexiuni; si asiá — credu cá-mi e de- torint'a — se replicu la acelea mai antaiu.

La reflexiunile dlui B. M. din Pesta am se dicu numai, ca — *mofturile* remanu mofturi, cari nu merita a fi bagate in séma.

Trecu deci in data la ale marelei logicu si propagatoriu de cultura sociala, la reflexi- uniile dlui B. din Caransebesiu. Aci am se vorbescu cevasi mai pre largu.

Vorb'a e despre comunele *Zoltu si Su- driasiu*, ambe in protopopiatulu Fagetului.

Dupa cum se scie pre aici, in *Zoltu* au avutu locu miscaminte religiozuarie. Unii afirma ca caus'a ar fi famili'a *Bumbiloru* din acea comuna, altii ca — protopopulu Fagetu- lui, prin a sa portare ar fi provocat'o.

Consistoriulu prin gur'a dlui B. acusa pre cestu din urma. Ei bine; eu — desi credu ca la timpulu si locul seu se va aretá cu date positive, cum ca vin'a cade a supra celoru d'antaiu, — totusi de ocamdata nu voiu se facu pre advocatulu nimenui, nici acusandu, nici aponderandu. Intrebu numai simplu pre Ven. Consistoriu: pentru ce n'a tramisu la faci'a loculu o comisiune, carea se fia in- vestigatu lucrulu si se-ii fia trasu la raspundere si se-ii fia pedepsitu cátu mai riguros? Nici acest'a si nici altu-ceva salutariu nu s'a facutu. S'au emisu numai ucasuri preste ucasuri, si s'au comisu nelegalitati preste nelegalitati. Eu in sa, si cu mine multi, tienemu ca — nu asiá se deslega imparecherile in biserica si dintre crestini. Si apoi chiar si cele mai straordinarie impregiurári nu indreptatescu

la mesuri ne-iertate, la calcári de lege; caci scrisu este in legea lui Christosu: *scopulu nu sanctifica midilõcele*. —

Cu privire la comun'a *Sudriasiu*, eu am fost invinovatitu pre parintele episcopu din Caransebesiu, ca a scrisu din presidiu concursu pentru indeplinirea parochiei deve- nita in vacantia, pre candu acea parochia trebuia cu ori ce pretiu supusa reductiunei si adausa la *Jupani*; fiindu ca aceste dóue comune sunt dupa pusetiunea loru la olalta, au *una* biserica, *una* scõla, si ambele numera abia vr'o 900 de suflete. Parintele episcopu prin gur'a dlui B. vine a ni spune, ca SSA a fost constrinsu de impregiurári a face asiá cum a facutu, dicendu ca totu Lugosiulu a vediatu pre Sudriasieni, preste 60 inisi la numeru, strigandu pre stradele orasiului: se traiésca episcopulu nostru Olteanu!

Indoitu ne-adeveru a graitu aci dlu B. *Pro primo*: Sudriasieni au venit la Lugosiu in acea demonstratiune pentru unire, pre candu espirá deja concursulu publicatu, pentru in- deplinirea parochiei; prin urmare impregiu- rarea acest'a nu a potutu motivá si con- stringe escrierea respectivulu concursu; — *pro secundo*: Sudriasieni venit la Lugosiu cu scopu reu, au numeratu numai vr'o 25—30 de inisi. Si-apoi caus'a lucrulu a fost *supspinsulu de la oficiu invetiatoriu G. P!*

Dreptu aceea ve rogu, domniloru din centru: nu amblati cu siovaic'a, caci tote svercoliturile vi sunt in daru, tote amenin- tiarile ridiculi. Am disu, si acuma o dicu si mai respicatu, ca *conducerea centralu a die- cesei nostre cu privire la comunele Zoltu si Sudriasiu, a comisu nelegalitati, pentru cari treb'ie trasa la raspundere*.

Cu aprobári ulterioare din partea Con- sistoriulu nu suntemu si nu potemu fi mul- tiamiti; caci — dorere — consistoriulu nos- tru, asiá cum este elu astadi organizatu si situatu, nu corespunde nici pre departe misi- unei sale.

Atát'a replic'a. —

Ar urmá acuma se vorbescu despre com- un'a *Ezerisiu*, din protopopiatulu Lugosiu- lui, carea de unu anu si diumetate e fora in- vetiatoriu; se spunu ceva si despre cei doi preoti din Lugosiu in reverendi cu *blana ro- sia*: dar fiindu — atátu de aprõpe in faci'a sinodulu, — lasu aceste si mai altele pre alta data.

Orascia in fauru 1874.

(*Manier'a de tractare a unui jude cerc. ung. reg., cu partile litigant'e de nationalitate romana.*) Convinsi despre patriotismulu Dvõstre cátu si despre bunavointia ce aretati catra poporulu de la tierra, si sciindu ca dñariulu ce redigeti este espresiunea din anima a tu- turoru romaniloru adeverati, ve rogámu a dá locu urmatõriiloru :

Scie tota lumea, cu cáta groutate, cu cátu necasu si ostenela, si prin câte neajun- suri trebuie se trecemu, ca se potemu plati dárile cele ne mai pomenite ce ni le maresce pre; fiacare dia parintesculu guvernulu de astadi. Se scie si aceea, ca de candu ne stepa- nesce acestu guvernulu, roduri pe mosiele nõ- stre, eradite de la mosi si stramosi, nu s'au

au trebuitu se fia *Romani*. Invasiunea sucesiva a *Gotiloru, Avariloru, Cumaniloru* si explica do ajunsu disparerea cetátiloru ilice. Cetátile Romaniloru in se, in cari cereau refugiu, erau muntii; Balcanulu nu a oferitu unu asilu mai securu, decátu *Car-*

Dlu *Roesler* néga existintia Romaniloru in Dacia Traiana dupa desertarea provin- tiei, simplu numai din impregiurarea, ca nu vede amentiti unde va. Argumentulu aces- tu a dlui *Roesler* e cu totulu negativu; scrierii, in butulu, vecinatati Romaniloru in Bizantiniu, in scrierile loru nu amintescu despre Romanii transdanubieni. Dar Dlu *Roesler* comite erõre, candu afirma ca nu vede nici o urma despre romani in Dacia pre seclulu alu 3-lea. Cronic'a slava a lui *Roesler*, face amentire despre unu poporu, care locuia in Orientu, aprõpe de marea- neagra, nainte de venirea Cazariloru si a Un- gariloru. Dlu *Roesler* i place a vedé in acelu poporu, citatu de *Nestoru*, pre *Francesi*, noi se nu pretindemu acestu dreptu. *Roesler* se

provõca la anonimulu notariu alu regelui *Bela*, fara a tiené contu de alte documente posteriori, cari inca datedia de mai nainte, de cátu timpulu, in care a fissatu elu reñtõr- cerea Romaniloru la nordulu Dunarei. In 1088, 1096 si 1145, face amentire despre Romanii — *Comnenu* si *Kinnamos*, cum aceia au luat parte in resbelulu Poloniei. Dupa acestu din urma scriitoriu, *Alessiu*, ca vasalu alu lui *Emanuilu Comnenu*, la 1164 a ajutat pre Romanii din nordulu Dunarei. In 1223 numele Romaniloru figuredia in o diploma a regelui Ungariei, relativa la monastirea *Kerz*, in Transilvania; in anulu urmatoriu se affa in alta diploma imperatésca, acordata sassi- loru din Transilvania; mai tardiu numerulu documenteloru abundedia.

In 1234, pap'a *Grigoriu* alu IX. scrie lui *Bela* alu IV. rege alu Ungariei, si i spune, cumca a intielesu, ca esiste in tier'a Cumanii- loru „*quidam populi, qui Valachi vocantur*“. Acesti *Valachi* adauge pap'a, au episcopi de ritulu grecescu, si tienu pre Unguri de ere- tici. Intrebámu: este acesta fapta recenta ?

Dlu *Roesler* preste totu, retace acestu pa- sagiu.

In tote documentele ce le vomu enu- merá, Romanii vinu sub numele de *Valachi*, (*Vlachi, Vlaci, Blaci*) Acestu nume, derivatu dela germanesculu *Walach, Walch, Waelsch*, pastoriu, l'au datu Romaniloru vecinii loru pentru cuventulu, ca au datine nomade. Du- pace l'au adoptatu Slavii si Ungurii, acestu nume a devenitu generalu. Germanii si Slavii numia cu acestu nume peste totu pre tote popõrale latine. Noi, francesii ne numimu *Walloni*, asemena ni suntu in memoria *Wel- ches* lui *Voltaire*. Romanii incatu ii privesce pe ei totu deaun'a au protestatu contra ace- stei numiri.

Ei s'au numitu totudeaun'a si se numescu inca si adi *Romani*, (*Románi*), tienendu a eternisá suvenirea originei loru latine. —

Dlu *Roesler* aduce ca argumentu, pen- tru a-si spriginé thes'a sa, lips'a numiriloru vechi geografice romane in nordulu Dunarei. Acestu argumentu nu e destulu de seriosu.

S'ar poté—de esemplu aduce originea romana a orasiului *Szatmár*, in nordulu Ungariei. Acestu orasiu, numitu de catra Ruteni *Njimi- tida*, e citatu la inceputulu seclulu alu 9, sub numele seu actualu *Szatmár* (rom. *Satu- Mare*, grand vilage.) Supranumele de *Né- meti* i s'a datu in 1002 si 1005, candu a pri- mitu unu contingentu de Bavaresi. Se pare inse, ca fundatorii aceluia au fost *Romani*, cari si adi ocupa provinci'a de prin progii- rulu Satu-marelui.

In resumatu, noi sustinemu, ca Roma- nii au remasu neintreruptu in Carpati, si numai unu numeru mai micu a trecut du- narea. Homogenitatea limbei si datinele pas- torali ne indreptatescu a crede, ca aceste dóue grupe, separate prin Dunare, au fost continuu in relatiuni intre sine. —

(Finea va urmá.)

mai facutu, s'eu numai in mesura ne'nsemnata si numai d'arile au totu crescutu asiá, in cátu acum au devenitu mai nesuportabili.

Tómnia ni se vende mai totu ce adu namu peste véra pentru dare, ér candu vine primavér'a, esecutorulu de dare ne-avendu ce ne mai luá din imobilié, vér'a nevende mosi'a. Prin astfelu de procedere am ajunsu acolo, de tier'a intréga va trebui mane poimane s'eu se ruinede cu totulu. Si óre pentru ce tóte acestea, pentru ce ne dámu noi hrana, mosia, bani, sangele nóstru? Óre nu pentru ca s'eu se póta sustiené statulu si organele lui, si ca s'eu avemu legi si ómeni, la cari s'eu potemu cautá dreptate?! Dorere, in locu de a vedé acésta, intelnimu preste totu numai contrariulu.

In Orascia si juru, unde asia dicendu sunt mai numai romani, la judecatori'a cercuale nu este in oficiu nici un sufletu de romanu, fara numa: sasi de cei mai incarnati.

Dar fia judii de ori ce nationalitate, noi cari asudámu pentru a-ii sustiené cu mari lefe suntemu indreptatiti a pretinde s'eu si faca detorinti'a lor, adeca a fi drepti, si a se portá facia de noi, precum cere legea.

Dar ce s'eu vedi! domnii judecatori, candu mergi ca s'eu ti-cauti dreptulu, te scotu pe usia afara, fora leacu de rusine si injurandete in modulu celui mai de pre urma slugoiu de satu. Apoi ast'a nu se intempla numai cu tieranii mai de rondu, ci atari maniere se essercédia si facia de inteligintia chiar.

Am fost martori la mai multe casuri, unde dietulu tieranu, de gróz'a insultelor si a lasatu dreptulu seu perdutu, numai s'eu nu mai aiba daravere cu judele cercuale! —

Poftimu dreptate — dela astu felu de judecatori fora de leacu de maniera, si apoi plane dela ómeni, cari se falescu, cá se tieniu de nationalitatea „Culturvolk-ului.“ —

Pana candu, Dómne, vei mai rabdá, ca poporulu romanescu s'eu fie totu asupritu si de catra aceia, pe cari ii chranesce elu, si cari se inavutiescu de pe spatele lui!

Ne-amu plange in contra acestoru felu de individi la inaltulu Ministeriu, dar inaltu acél'a ii-a pusu in slusbe grase, ne-am plange la dieta, nu e mai buna — S'eu ne consolámu deci cu aceea, cá „poporulu romanu tiensments.“ „De n'a peritu romanulu, candu . . .“
Mai multi.

Ocolisulu-mare in Trania 13/25 fauru 1874.

(Dispute între economii nostri despre calamitatea publica.) Nici odata n'a fost poporulu nostru asia de superatu, cu facia palida si trista, ca si acuma. Este par' cá ar suferit ceva, par' cá l'ar róde ceva la anima; — ómenii s'au pusu pe cugete si se intréba unulu pre altulu: de unde, pentru ce—causa atátea ne-ajunsuri, atá'ta seracia, cáci ei au lucratu vér'a intréga, udandu pamentulu cu multe sudori, ca si alta data, candu aveau de le prisosiau bucate, bani si vite, pre candu de presente nu sunt in stare a-si mangaiá pruncuti cu o falta de pane. Unu june e de parere, cá sesiunile sunt bucati între frati; altulu vine si-lu combate cu argumente, aduce de esemplu pre N. N. acarui sesiune nu e inpartita, si totusi a saracitu, e de parere deci cá tempii sunt nefavoritori, ne fructiferi; ér unu membru alu comitetului comunale ia cuventu vér'a insira, cá — a mai fost tempii nefructiferi, si pentru acea totusi a avutu bani in lada, si vite in grasdu, inse—cum póte s'eu mai fie gazda si cum s'eu mai aiba bucate si vite, candu trebuie s'eu le venda, pentru ca s'eu solvésca darea cea atátu de grea si apesatória si alte aruncuri comunali, — apoi trebuie s'eu cumpere haine cu pretiuri urcate, — e de parere cá tier'a cere multu. In fine unu be-tranu caruntu, ómu onestu si cu intieleptiune rara, vine si se pune in midilocu' celoralalti, li cere atentiuca, apoi li dice: „Nepotiloru! totu ascultá la desbaterile vóstre asupra cumplitei seracie ce eu nu mai sciu s'eu fie fost si multi fórté bine ati nimeritu, cá tempii sunt nefructiferi, d'arile sunt grele si apesatór'e, incátu umerii nostru nu le potu portá; inse credeti voi, cá va veni tempulu candu tóte sarcinele se vor duplicá, si pentru aceea, cei ce vedu mai bine in viitoriu, si ne voiescu fericirea, né indémna s'eu dámu pruncii la scóle si dela scóle la meserii. Voi

cam toti cercetati biserica, si dóra ve aduceti aminte, cá preotulu nostru in tóte duminicile si alte sorbatori, dupa servitiulu ddiescu rostescé cáte o cuventare; in cuventárele sale se cuprindu cele mai patrudietorie indemnuri, spre a apuca cu placere caletori'a catra fericire, aratendu-ne, ce fólse aduce meseri'a. Chiar dominec'a trecuta, veti sei ce ni-a spusu, între altele, cá ce bine ni-ar prinde candu si iér'n'a am avé ocupatiuni! Si óre nu este asia? Óre daca tu ai fi cojocariu, cest'a cismasiu cel'a — papucariu, si altele, acum stá-am aci cu manile in sinu, asteptandu s'eu ne chiamo la prandiu, fara a fi agonisitu astadi ceva?! Preotulu nostru ne numesce fii, deci dara densulu ne este tata; intiputi ve acum cum voi, ca parinti, iubiti pre fiii vostrii si li doriti fericirea, asiá acél'a ne iubescé pe noi si ni dorosce fericirea, apoi aflandu densulu midilocu' lui, prin care am poté scapá din ghiarele seraciei, celu pucinu fii nostru in viitoriu, elu se ostenesce a ne indémna la scóla si meserie; — eu unulu vi recomandú svaturile lui parintiesci, ca s'eu le urmati, s'eu vi le insemnati bine in anima, si veti vedé pe fii vostrii fericiti. Aduceti-ve aminte, cum ni pare de bine si ne bucurámu candu mergemu la secera si vedemu, cá gráulu semenatu a resaritu bine, a crescutu, a roditu si s'a coptu, ér din contra, cum ne suparámu, candu lu-vedemu resaritu raru, si coptu fora de róda; lucrámu la elu tristi si machniti. Óre cu preotulu nostru nu va fi asiá? Densulu a semenatu destulu, dara mi-se pare cá nu resare multu. Éta, di n'r'o comuna ca atare de 170 de case, unde se afla preste 850 de suflete, numai beti duoi tremisera pruncii lor la meserie!

Nu numai barbati de cultura si calitiune sunt de presinte ocupati si confundati in grigie, ci chiar anime inocenti, pana acuma scutite de semtiuri grele; anume tóte animale tieraniloru muncitori sunt cuprinse si confundate in necasuri, dispute despre inamicia saracia, si grelele sarcini si suferintie. — Ne au cutrupitu detoriele; nu se ajungu venitele, lipsescu bucatele si s'a gatata vitele si intru adeveru, cum s'eu mai póta omulu aseunde durerea cei sfasia laintrulu si s'eu nu spuna chiar catra lume starea lui misera, si s'eu nu intrebe si cerce, cá — care este caus'a? (Unu plugariu)

Varietati.

„Incerari in Literatura“, este titlulu unei cárticele placute, de 198 pagine, incarcate de poesi si poesiore — fórté frumóse, si cu o drama nationala „Tribunulu“, in trei acte, din intemplárele anului 1848. Autorulu este dlu Ioanu A. Lapedatu, profesore in Brasiovu, a cáru modestia, espresa in prefacia, face opulu seu indoitu interesantu. Pretiulu este 1 fl; ér pentru Romanu 3 lei n. Cui place a se ocupa cu lectur'a de poesi si de versuri bune, i recomandámu acésta cárticea, din carea — de ni va iertá spaciulu, ocaasionalminte vom publicá si noi unele piese.

(O rara intristare într'unu momentu de bucuria.) Din Partia, cottulu Temesiului, ni se scrie despre o fameia serba, carca la 5 martiu a. c. in momentulu candu barbatulu ei incetá dintre cei víi, nascú trei fetitie, bine desvoltate si sanetóse, cari in parasirea ei de barbatu, i devenira bucuria si mangaierea.

(Necrologu.) In Calacea, cottulu Temesiu, langa Hodoni, reposá in 14/26 fauru, ér in 16/28 fu petrocutu cu tóta pomp'a la odihn'a eterna, Sreda Stancu, judele comunale de 4 ani acolo, unulu dintre cei mai bravi si mai laudati plugari romani, stimatu si iubitulu de toti cáti lu-conosceau si — multu respectatu de toti domnii dela comitatu. Elu, dupa unu greu morbu de 14 dile, repetá in puterea vresteii sale de 37 ani, lasandu dupa sine pre doio'sa sa veduva cu cinci copii fragedi. Toti ottédia din anima: S'eu i fie tier'n'a usióra! —

Nr. 145 bis.
cx 1874.

Publicatiune of.

Iubitalni cleru si poporu din cercurile electorali: Caransebesiu, Teregová, Cosiava, Jebelu, Ciacova, Sasca-mont., Oravitia-montana si Satulu-nou; — dar si pace de la Dumedieu Tatalu si de la Domnulu nostru Isusu Cristosu!

Deórece dintre alegerele de deputati preotiesci si mirenesci pentru Sinodulu

Eparchiei nóstre a Caransebesiului, efeptuite pe bas'a ordinatiunei consistoriali din 30 ianuaru 1873, Nr. 100 bis. pe periodulu de 3 ani, adeca pentru anii 1873, 1874 si 1875, trei alegeri de deputati preotiesci, si anume pentru cercurile Caransebesiu, Teregová si Satulu-nou, prin decisiunea Sinodului eparchialu din anulu trecut Nr. 7 din caus'a subversárei unoru neregularitati s'au declaratu de nulificate, éra alte 7 alegeri de doputati sinodali mirenesci, fiindu inducite, adeca alegandu-se domnii deputati Traianu Doda, Georgiu Ioanovicu, Vincentiu Babesiu, Atanasiu Marienescu, Simeonu Mangiucá si Ioanu Bartolomei deodata si in alte cercuri electorali si declarandu-se densii pentru tienerea mandatelor din anumite cercuri electorali; asiadara au a se face alegeri nóue de cáte unu de putatu preotiescu in cercurile preotiesci Caransebesiu Teregová, si Satulu-nou, apoi de cáte unu deputatu mirenescu in cercurile Cosiava, Jebelu, Ciacova, Sasca-montana, Teregová, Oravitia-montana si Satulu-nou, pentru anii amintitului periodu 1874 si 1875.

Dreptu aceea, in urm'a inviatiunii Sinodului eparchialu, de a escrie alegeri nóue in aceste cercuri, dispunemu urmátoriele:

I. Pentru alegerea deputatiloru preotiesci in amintitele cercuri electorale Caransebesiu, Teregová, Satulu-nou, se defige diu'a de joi in 7 martiu a. c. calind. vechiu, in care dia preotii din comunele apartienátorie la respectivulu cercu electoralu, au s'eu adune la locurile destinate pentru alegerea deputatulu preotiescu, avendu a urmá la acestu actu strinsu dupa dispusetiunile §-lui 91 lit. d, din statutulu org. De comisari consistoriali remanu cei denumiti in anulu trecut, si anume: pentru cerculu Caransebesiului pré onoratu parinte protopresbiteru Nicolau Andreovicu, pentru cerculu Teregová onoratuлу perochu Georgu Pepa din Domasinea, éra pentru Satulu-nou pré onoratuлу parinte protopresbiteru Simeonu Dimitroviciu, cu acea observare, cá déca vre-unulu dintre parintii comisari consistoriali voru candidá, s'eu voru fi candidati la mandatulu de deputatu sinodalu, in acestu casu au s'eu se retraga de timpuriu dela misiunea de comisari consistoriali, si preotii alegatori si-voru alege singuri pe presiedinte si conducatoriulu actualulu electoralu.

II. Pentru alegerea de cáte unu deputatu mirenescu in cercurile vacante Cosiava, Jebelu, Ciacova, Sasca-montana, Teregová, Oravitia-montana si Satulu-nou, comunele bisericesci apartienátorie la aceste cercuri dupa impartirea publicata prin cerculariulu consistorialu din 25 jan. a tr. Nr. 100 bis. au se tiena cu strinsa observare a preseriselor §-lui 91 din stat. org. sínóde parochiali domineca din 10 martiu a. c. cal. v. Aceste sínóde nainte de tóte si-voru alege unu presiedinte, 2 barbati de incedere si unu notariu, si astfelu constituindu-se voru procede la votare pentru unu deputatu mirenescu, despre care actu se va face protocolu regulatu si acestu potocolu se va predá barbatiloru de incedere, conformu §-lui 91 lit. f, si g, din stat. organicu. Éra barbati de incedere ducandu cu sine protocélele sínódeloru parochiali au s'eu se infacisiedie negresitu la Comisariulu consistorialu domineca in 17 martiu a. c. calind. vechiu, in loculu destinatu pentru scrutinare.

De comisari consistoriali romani cei denumiti in anulu trecut, si anume pentru cerculu electoralu:

1. Cosiava, Dlu I. Malonai, proprietariu-mare;
2. Jebelu, Dlu Vicentiu Popu, advocatu;
3. Sasca-montana, Dlu Traianu Miescu, fost asesoru de tribunalu;
4. Teregová, Dlu Ioanu Bumbacila;
5. Oravitia-montana, Dlu Ales. Munteanu, proprietariu;
6. Satulu-nou, Dlu I. Balnosianu, supra-locoteninte in pensiuene;
7. Ciacova, Dlu Trifonu Gaitia, notariu comunalu.

III. Domnii comisari consistoriali, preoti si mireni, sunt poftiti a se affá in dilele desépte pentru alegere, resp. scrutinare, la locurile desemnate, la 8 óre demaneti'a si a conduce alegere a, resp. scutinarea, dupa preserisele statutulu org. indiestrandu pe deputatii

alesi cu creditionalele cuviintóse si facendé timpuriu despre acésta reportu Consistoriulu diocesanu, prelanga tramiterea protocolor referitorie la actulu intregu alu alegatiloru.

In fine Ve provocu ca s'eu luati bine séca ca terminele prefapte mai susu si la firmáre a se dá dupa stat. org. protocéloru credentionaleloru, ca nu cumva din cauzá neobservárei formalitatiiloru preserise s'eu dificultedie alegerele.

Impartesindu-ve binecuventarea mea archipastoreasca sum

Alu Vostru tuturoru,
Caransebesiu in 14 februaru 1874,
de binevoitoriu Archiereu
Ioanu Popasu m. p.

Publicatiuni tacsabili.

Insciintiare.

Afara de opurile mele: „Istoria nostrá, impreuna cu Fisic'a“, si „Istoria Ungariei“, cari constau cáte 15 cr.—au mai estocma de sub tipariu: „Legile bisericesci cuprindiendu 1: Directariulu, (Pravila); 2: Nomocanonulu, 3: Canónele sántiloru parochiali singulari, 4: Epistoliéle Sinodului africancatra Pap'a Romai; culese de Melatiu Draghiciu, protopresviterulu Timisiorii. Pretiulu acestui opu e: 1 fl; dupa 10 esemplare dá 1. Rabatu. Se póte procurá prin totii protopresviteri, prin librariile: Polnacki Temisiora, Adolfu Auspitz in Lugosiu, Carolu Chereru in Oravitia, si de la autorulu.

1—3
Mel. Draghiciu,
protopresv. Temisiorii

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante or. rom. din Ciuta, Cottulu Severinului, escrie concursu cu terminu de siesse septemura dela prim'a publicare in „Albina.“

Emolumintele sunt: 100 fl. v. a. locu de stola si biru, un'a Sesiune de mentu parochialu si cartiru liberu in parohiala, cu gradina de legumi.

Concurentii au s'eu instruedie petitiunile amesuratu ordinatiunei ven. Consistoriulu diocesanu din 3/7 maiu an. tr. Nr. 499 si s'eu adresadie Sinodulu parochialu prin petitu Caransebesiului.

Ciuta, in ianuaru 1874.
2—3
Comitetulu parochialu

in contielegere ca Pré on. D. protopresv. Nicolae Andreovicu.

Concursu

Pentru statiunea invetiatoréscá din mun'a Crivina, protopresv. Fagetului, scrie prin acésta concursu cu terminulu siesse septamane dela prim'a publicare in „Albina.“ Emolumentele sunt 36 fl. 75 cr. v. in bani; — 8 meti de gráu, — 14 meti cucuruzu, 50 lb. de clisa, 50 lb. de sare, 10 lb. de luminári, 8 orgii de lemne; cartiru liberu cu unu jugeru de gradina.

Doritori de a ocupa statiunea acésta au a si tramite recursele lor, instruedie sensulu statutulu org. si adresate comitetulu parochialu — catra dlu ptpu Atanasiu Ioanovicu in Fagetu.

Crivina, in 18 ianuaru 1874.
In contielegere cu dlu protopresbiteru:
3—3
Comitetulu parochialu

Cursurile la burs'a de Viena

dupa insciintárele telegrafice din 6 martiu a. Rent'a in arg: 74.—; rent'a in hártie 69.50; sortiurile de statu din 1860, intru 103.95; patrarie: 109.—; sortiurile de 1864: 139.50; sortiurile instit. de creditu 170.—; sortiurile turc: 44.75; obligatiunile rurali ung: 75.50; transilvane: 74.—; banatice: 75.—; bucovinene: 76.50; actiunile inst. de cred.: 240.50; actiunile banci nationale: 972.—; actiunile drumulu feru austr. de nordu: 2038.—; actiunile drum fer. romanu: 43 $\frac{3}{4}$; ung. orientale: 54.25; imprumutulu ung. pentru drumurile feru: 96.75; agiulu argintulu: 107.—; galben imp: 5.25; napoleonidori: 8.85; rubl'a rus: 1.52; talerulu prussu: 1.65. —